

SCHROEDER, David. A.; GRAZIANO, William G. (eds.): The Oxford Handbook of Prosocial Behavior.

Oxford University Press, 2015. 787 s. ISBN 978-0-19-539981-3

Na výchove k prosociálnosti je založený učebný predmet etická výchova, ktorý je súčasťou nášho vzdelávacieho systému od roku 1990. Základom tohto predmetu je predovšetkým kniha *Etická výchova* (1992, Orbis Pictus Istropolitana) od španielskeho autora Roberta Roche Olivara zdôrazňujúci výchovu k prosociálnosti. V roku 2015 vyšla kniha *The Oxford Handbook of Prosocial Behavior*, ktorá je kolektívnou prácou desiatok profesorov z celého sveta (Amerika, Austrália, Anglicko, Holandsko, Izrael, Nemecko), čo len svedčí o jej monumentálnej hodnote a kvalite. Centrálnym pojmom uvedeného textu je *prosociálne správanie*, čo môže byť inšpirujúce najmä pre pedagógov a psychológov venujúcim sa výskumu, výchove či výučbe žiakov. Práve kvôli nedostatku prekladu odbornej literatúry venujúcej sa prosociálnemu správaniu sme sa rozhodli recenzovať uvedenú publikáciu.

Autori predstavujú na vyše sedemsto stranách komplexný a ucelený pohľad na problematiku prosociálnosti. Tomu zodpovedá vhodne zvolená kompozícia, ktorá vychádza z prác autorov Penner, Dovidio, Piliavin a Schroeder z roku 2005 a 2006, ktorí problematiku prosociálnosti rozdelili do troch úrovní, a to na mikro, meso a makro (*multilevel perspectives*). Tieto tri úrovne predstavujú tri hlavné kapitoly textu doplnené o štvrtú kapitolu, ktorá rozširuje danú tému o nové uhly pohľadu. Prvá kapitola pojednáva o evolučnej psychológii, vrodenej, vývoji, morálnom uvažovaní, kultúre a osobnosti človeka vo vzťahu k mikro úrovni prosociálnosti. Dominantou meso úrovne (orientácia na iného človeka) je empatia doplnená o témy, ako altruizmus, pomoc, motívy konania a jeho dôsledky, ale aj o aktuálne problémy gender a rasizmu. Makro level sa zameriava na dobrovoľníctvo, angažovanosť, spoluprácu a toleranciu v spoločnosti. Posledná kapitola rozširuje daný problém o témy náboženstvo, environmentalistika, medicína a svetový mier v kontexte prosociálnosti.

Jednotliví autori vychádzajú zo širokého spektra výskumu prosociálneho správania, ktorých cieľom je zodpovedať štyri fundamentálne otázky (*four Ws*): What, Why, When, Who? t. j. Aké sú rozličné typy prosociálneho správania? Prečo niekto niekomu pomáha? Kedy pomáhame? Kto pomáha druhému? Autori v jednotlivých kapitolách odpovedajú na stanovené otázky z rôznych uhlov pohľadu. Dominantným uhlom skúmania je psychológia, ktorá je obohatená o perspektívy zo sociológie, biológie, ekonomiky a politiky. Publikácia je unikátnym prienikom do hĺbky systematického poznania prosociálnosti.

Dávid Dziak

Katedra komunikačnej a literárnej výchovy
Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity, Prešov